

HUS⁺

TIETOA KORVAUSHOIDOSTA
– BUPRENORFIINI
HUS Riippuvuuspsykiatria

Tervetuloa HUS Riippuvuuspsykiatrian tarjoamaan KORVAUSHOITON!

Korvaushoito on pitkäaikaista ja vaikuttavaa lääketieteellistä hoitoa. Korvaushoitolääkitys korvaa päihteiden käyttöä, vähentää päihdemielitekoja, tukee pistämisestä luopumista, mahdollistaa muun hoidon toteutumisen sekä antaa mahdollisuuden kuntoutumiseen ja elämänlaadun kohenemiseen. Muulla hoidolla tarkoitetaan psykososiaalista kun-

toutusta, kuten omahoitajakeskustelua, tarpeen mukaista psykiatrista ja terapeutista hoitoa, erityistyöntekijöiden tutkimuksia ja palveluita sekä ryhmätoimintaa.

Tämän esitteen tarkoituksena on lisätä tietämystäsi buprenorfiini-naloksonilääkehoidosta.

TIETOA BUPRENORFIINISTA

Markkinoilla on useita buprenorfiinia sisältäviä myyntiluvallisia valmisteita. Korvaushoidossa käytetään yleisimmin erityisluvallista buprenorfiinin kalvo- tai resoriblettivalmistetta, jotka sisältävät buprenorfiinia ja naloksonia. Vuoden 2019 alussa osa hoitopaikoista on ottanut käyttöönsä ihon alle pistettävän pitkävaikutteisen buprenorfiini-depotinjektion.

Mitä buprenorfiini on?

Buprenorfiini on aivoissa opioidireseptorien kautta vaikuttava keinotekoinen pitkävaikutteinen opioidi (morfiinin kaltainen lääke).

Mitä naloksoni on?

Naloksoni on opioidireseptorien salpaaja. Oikein käytettynä yhdistelmävalmisteesta verenkiertoon päätyvän naloksonin määrä on niin pieni, ettei sillä ole merkittäviä vaikutuksia.

Annostus ja antotapa

Buprenorfiini annostellaan useimmiten joko suussa liukenevana tablettina tai kalvona. Buprenorfiinin hyötyosuus jää vähäiseksi, jos lääkkeen nielaisee välittömästi, joten lääkkeen oikeaan ottotapaan on syytä kiinnittää huomiota. Buprenorfiinin aloitusannos on yleensä 2 - 4 mg/vrk, ja sen jälkeen annos nostetaan yksilöllisesti riittävälle tasolle. Tavoitteena on, ettei vieroitusoireita esiinny. Huippupitoisuus veressä saavutetaan buprenorfinilla 1-4 tunnissa lääkkeen ottamisen jälkeen. Buprenorfiinin käytön lopettamisen jälkeen vieroitusoireet ilmaantuvat asteittain yleensä 1-3 vuorokaudessa.

Buprenorfiinin teho ei juurikaan nouse sen jälkeen, kun tavanomainen korvaushoidossa käytettävä annostaso on saavutettu. Sen sijaan annosta nostamalla vaikutuksen kesto on mahdollista lisätä tiettyyn rajaan saakka. Tietyis-

sä tilanteissa ns. tuplasulatukset ovat mahdollisia. Tällöin saat kahden päivän annoksen kerralla.

Korvaushoitolääkkeen valinta

Korvaushoitolääkkeen valinta perustuu yksilölliseen arvioon ja hoitopaikassa tulee olla valmius sekä buprenorfiini- että metadonikorvaushoitoon. Metadonilla ja buprenorfiinilla saadaan vastaavilla annoksilla yhtä hyvä hoitotulos. Buprenorfiini on arvioitu sinulle sopivimmaksi.

Minkälaisia haittavaikutuksia buprenorfiinilla on?

Buprenorfiinihoidon haittavaikutukset ovat yleensä samantyyppisiä kuin muillakin opioidilääkkeillä. Tavallisimpia haittavaikutuksia ovat väsymys, ummetus, päänsärky, huimaus, pahoinvointi ja hikoilu. Lisäksi on kuvattu mm. seksuaalisia toimintahäiriöitä. Hampaiden reikiintyminen on voinut alkaa jo ennen korvaushoitoa, mutta opioidit saattavat myös vähentää syljen erittymistä ja tästä syystä hyvä suuhygienia on erityisen tärkeää. Lisäfluorin käyttö lääkkeenoton jälkeen on suositeltavaa.

Monet haittavaikutukset vähenevät viikkojen kuluessa, mutta esim. ummetusta saattaa esiintyä pitkäaikaisesti. Mahdollisista haittavaikutuksista kannattaa kertoa hoitajille ja lääkärille, jotta voidaan löytää tilanteeseen ratkaisu ja saavuttaa sinulle mahdollisimman hyvä tilanne.

Apteekkipalvelu

Joissakin tapauksissa buprenorfiininaloksoni-yhdistelmävalmisteen toimittaminen suoraan apteekista on mahdollista. Tämän edellytyksenä on apteekki-sopimuksen solmiminen, jolloin sitoudut noutamaan sopimuksen mukaiset lääkkeet vain yhdestä apteekista. Sinun tulee myös sitoutua siihen, että apteekki voi välittää hoitoasi koskevaa tietoa hoitavalle lääkärillesi ja tiedon apteekkisopimuksesta muille apteekkeille.

Hoitokontakti, säännöllinen terveydentilasi seuranta ja psykososiaalinen tuki jatkuu edelleen korvaushoitoyksikössäsi.

Yliannostus

Apua on hälytettävä, jos olet ottanut liian suuren annoksen lääkettä tai jos esim. lapsi on vahingossa niellyt lääketä. Pienikin annos voi olla lapselle hengenvaarallinen. Korvaushoidossa ollessasi velvollisuutesi on varmistaa, etteivät kotilääkkeet ole lasten ulottuvilla eivätkä näkyvillä. Kotilääkkeet tulee säilyttää lukittavassa lippaassa.

Jos buprenorfiinia annetaan henkilölle, joka ei ole opioidiriippuvainen eikä kestä opioidien vaikutuksia, saattaa aiheutua mahdollisesti kuolemaan johtava hengityslama korvaushoitoannosta pienemmälläkin lääkemäärällä.

Tällaisessa tilanteessa täytyy ottaa yhteys lääkäriin, päivystykseen, päivystysapuun (puh. **116 117**) tai Myrkytystietokeskukseen (puh. **0800 147 111**) ris-

Yliannostuksen merkkejä

- hengitysvaikeus
- äärimmäinen väsymys, pyörtyily, tajuttomuus
- pupillien voimakas supistuminen
- lihasheikkous
- ihon kylmyys ja tahmeus
- sydämen lyönfitiheyden hidastuminen, matala verenpaine, sydämen rytmihäiriö
- vakavissa tapauksissa kuolema

kin arvioimiseksi ja ohjeiden saamista varten. Henkeä uhkaavissa tilanteissa (esim. hengitysvaikeus, tajuttomuus, halvausoireet, äkillinen kouristelu) soita hätänumeroon **112**.

Vaikka yliannoksen ottanut henkilö aluksi kokisikin olonsa hyväksi, hänellä voi olla opioidimyrkytys, joten kannattaa olla yhteydessä mainittuihin tahoihin.

Autoilu ja buprenorfiini

Buprenorfiini saattaa aiheuttaa uneliaisuutta, huimausta tai heikentää ajattelukykyä, erityisesti hoidon alkuvaiheessa. Hoidon alussa ei tule ajaa autolla eikä käyttää koneita ennen kuin vakaa tila on saavutettu eikä sinulla ole oheiskäyttöä. Rauhoittavat lääkkeet korostavat buprenorfiinin vaikutuksia. Vaikutuksia voi esiintyä, vaikkeet niitä itse havaitsi. Ajo-

kyvyn ja koneiden käyttökyvyn palautuminen on yksilöllistä ja sen arvioiminen kuuluu lääkärille.

Kipu ja kivunhoito

Buprenorfiinia käytetään myös kivun hoitoon, mutta silloin annos on huomattavasti pienempi kuin korvaushoidossa käytetty annos. Buprenorfiinikorvaushoidossa ollessasi riittävä äkillisen kovan kivun (esim. leikkauksen jälkeisen kivun) lievitys saattaa yhteisvaikutusten takia edellyttää kivunhoidon erityisosaamista. Pitkäaikaisen kivun hoidossa nykyiset suositukset korostavat muiden kuin opioidien ensisijaisuutta.

Vain vähemmistö pitkäaikaisesta kivusta kärsivistä hyötyy opioidilääkityksestä niin, että kipu lievittyy ja toimintakyky paranee.

Yhteisvaikutukset

On tärkeää, että kerrot korvaushoitopaikassa muualta (esim. terveysasemalta) saamastasi lääkehoidosta. Jos sinulle määrätään muualta lääkkeitä, pitäisi sinun kertoa korvaushoidosta. Tämä koskee myös ilman reseptiä saatavia lääkkeitä. Jotkut yhteisvaikutukset ovat vaarallisia, mutta useimmiten yhteisvaikutukset ovat oikealla annostuksella hallittavissa, jos lääkäri saa ajoissa tiedon kaikista käytössä olevista lääkkeistä.

Alkoholi, bentsodiatsepiinit ja muut päihteet yhdessä buprenorfiinin kanssa

Päihteiden käyttäminen korvaushoitolääkkeen kanssa saattaa olla vaarallista. Vaarallisinta on yhdistää rauhoittavat lääkkeet, unilääkkeet, muut opioidit, alkoholi tai gamma (tai lakka) bup-

renorfiinin kanssa. Korvaushoitolääkitys voi osalla potilaista aiheuttaa muistiongelmia. Myös muu lääkitys kuin korvaushoitolääkitys sekä erityisesti päihdekäyttö voivat aiheuttaa muistiongelmia.

Raskaus ja imetys

Päihteitä käyttävän raskaus on aina riskiraskaus, jota seurataan äitiyspoliklinikalla. Raskaussuunnitelmista kannattaa puhua hoitopaikassa jo ennalta. Tavoitteena on turvata sikiölle ja syntyvälle lapselle mahdollisuus turvalliseen kehitykseen ja kasvuun. Metadoni- tai buprenorfiinihoitoon ei ole liitetty epämuodostumariskiä. Buprenorfiini- ja metadonikorvaushoidossa oleva saa imettää, jos ei ole muita imetyksen vasta-aiheita, päihdehoitokontakti on riittävä ja lapsi on lastentautien yksikön seurannassa (Huumeongelmaisen Käypä hoito -suositus 12.4.2018).

Korvaushoito on pitkäaikainen, jopa elinikäinen hoito. Jos kuitenkin joskus haluat lopettaa korvaushoidon, keskustele asiasta hoitajan ja lääkärin kanssa niin, että lopettaminen voidaan suunnitella huolellisesti. Lisätietoja korvaushoidosta saat mm. Mielen terveystalosta www.mielenterveystalo.fi/oppaat

Lisätietoa korvaushoidosta saat mm. Mielen terveystalosta.

HUS Riippuvuuspsykiatria poliklinikka

Välskärinkatu 6, 2. krs
PL 590, 00029 HUS
puh 09 471 63636
faksi 09 471 63713

HUS Riippuvuuspsykiatria korvaushoito

Välskärinkatu 6, 1. krs
PL 590, 00029 HUS
puh 09 471 75482
faksi 09 471 63656

HUS Riippuvuuspsykiatria osasto 6

Välskärinkatu 12, 6. krs
PL 590, 00029 HUS
puh 09 471 63648
faksi 09 471 63873

www.hus.fi

facebook.com/HUS.fi

twitter.com/HUS_uutiso

instagram.com/hus_insta

<https://www.linkedin.com/company/huslinkedin>

youtube.com/HUSvideot

- Potilasohje | Psykiatria | Hyväksytty 19.2.2019
- Painopaikka: Niini, 2019

